

RDEČI PRAPOR

Glasilo jugoslovanske socialne demokracije.

Izhaja v Ljubljani vsako sredo in soboto.

Naročnina za avstro-ogrsko kraje za celo leto 10 K, za pol leta 5 K 20 vin., za četrt leta 2 K 60 vin., mesečno 90 vin.; za Nemčijo za celo leto 12 K, za pol leta 6 K, za četrt leta 3 K; za Ameriko za celo leto 14 K, za pol leta 7 K.

Posamezna številka 10 v.

Reklamacije so poštino prasta. Ne frankirana pisma se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo. Inzerati. Enostopna polit-vrstica (širina 88 mm) za enkrat 20 vin., večkrat po dogovoru.

71. številka.

V Ljubljani, v soboto, dne 5. septembra 1908.

Leto XI.

NASLOVA: Za dopise in rokopise za list: Uredništvo „Rdečega Prapora“, Ljubljana. — Za denarne pošiljave, naročila na list, reklamacije, inzerate i. t. d.: Upravništvo „Rdečega Prapora“, Ljubljana, Dunajska cesta št. 20.

„Rdeči Prapor“

izhaja redno vsako sredo in soboto in velja za avstro-ogrsko kraje za celo leto 10 K 40 vin., za pol leta 5 K 20 vin., za četrt leta 2 K 60 vin., mesečno 90 vin.

Za Nemčijo za celo leto 12 K, za pol leta 6 K, za četrt leta 3 K.

Za Ameriko za celo leto 14 K, za pol leta 7 K.

Upravništvo „Rdečega Prapora“.

Agrarizem.

Poljedelski minister dr. Ebenhoch je v ponedeljek vložil svojo demisijo. Sočasno s to vestjo je šlo v svet tudi poročilo, da demisija ne bo sprejeta, kar je bilo drju. Ebenhochu gotovo znano tisti hip, ko je podpisal svojo prošnjo za odpust iz službe. Resnosti se njegovemu koraku ne more pripisovati, temveč je tudi afera ena tistih, ki jih ima skoraj vsaka avstrijska vlada v zbirki svojih virtuoznosti.

Dr. Ebenhoch ostane gotovo še zamaprej minister in cela zadeva, kar se tiče njegove osebe, ne bo nič drugega, kakor povsem neznatna epizoda v avstrijski politični zgodovini. Prav neverjetno je, da bi iz nje nastale kakšne politične posledice. Seveda — če ne bi bila stvar tako avstrijska, kakor je, bi ne bilo v Ebenhochovi demisiji nič čudnega, temveč bi se splošno smatrala za nujno posledico dogodkov, s katerimi se je pečala javnost od tistega hipa, ko je vlada sklenila, uveljaviti srbsko trgovinsko pogodbo na podlagi peoblastilnega zakona.

Dr. Ebenhoch utemeljuje svojo prošnjo za odpust iz službe tako, da je «z oziroma na splošne državne interese moral sodelovati pri aktiviranju srbske trgovinske pogodbe, da pa z oziroma na razpoložanje v agrarnih krogih ne misli več, da bi mogel uživati njih zaupanje.» Ta utemeljitev bi bila zelo umevna. Vodja avstrijskih agrarcev, znani vitez Hohenblum, sicer ni dejal, da agrarci ne zaupajo več ministru Ebenhochu; ampak rekel je nekaj drugega, kar obsega to nezaupanje samo po sebi. Javno je namreč trdil, da sta dva ministra agrarcem obljubila, da se srbska pogodba ne uveljavi brez posebne razprave v parlamentu. V časopisju pa se je takorekoč s prstom kazalo na ministra Ebenhocha in Praška. Poljedelski minister je sicer objavil več izjav na to, ampak ne v eni ni bilo naravnost rečeno, da ni dejal tega, kar je trdil Hohenblum.

V taki situaciji torej demisija res ne bi bila čudna. Toda njen pravi vzrok je le ta, doseči, da bo odklonjena. S tem bi dr. Ebenhoch pokazal, da uživa zaupanje cesarjevo, kar bi se lahko smatralo za moralen pritisk na agrarce.

Gospodu Ebenhochu se bo na ta način gotovo posrečilo, ohraniti svoj portfelj. Drugo je pa vprašanje, koliko vpliva bo to imelo na namere in zahteve agrarcev. Kajti važno ni, da ostane gospod Ebenhoch v službi, pač pa je važno, da narašča agrarna prevzetnost kakor povodenj. Ko je vlada sklenila, uveljaviti srbsko trgovinsko pogodbo, se je začela takoj opravičevati agrarcem. Izšla je pod

patronanco vladnih krogov brošura, ki dokazuje, da so v srbski pogodbi agrarni interesi popolnoma zavarovani, kakor da bi morala vlada prositi agrarce za odpuščanje, ker je storila nekaj, kar zahtevajo splošni državni interesi. Toda agrarci se ne dajo izlepa potolažiti. Prav strah, ki ga kaže vlada pred njimi, jim je dvignil pogum in že se jim zdi, da so vsemogočni v državi. Interesi monarhije, interesi prebivalstva, interesi industrije jim niso prav nič mar; merodajni so jim samo njih lastni interesi, vodnik jim je samo njih egoizem.

S pooblastilnim zakonom je vlada lahko uveljavila srbsko pogodbo, toda naknadno jo bo vendar morala predložiti parlamentu. In nemški agrarni poslanci so že sklenili, da glasujejo tedaj odločno proti pogodbi. Na shodu nižjeavstrijskih agrarcev se je žugalo, da bo javno osramočen vsak poslanec, ki bo glasoval za pogodbo. Povsod na kmetih se vodi strastna agitacija in seveda se kmetom po stari navadi dopoveduje, da se bojujejo agrarni voditelji samo za nje.

Avstrija ima sklepati trgovinske ugovore še z Bulgarsko in z Rumunijo. Že sedaj kriče agrarci, da se ne sme dovoliti v teh novih pogodbah noben uvoz mesa. In govori se ne le, da se hočejo agrarci upirati trgovinskim pogodbam s temi balkanskimi državami, če ne bo prepovedan vsak uvoz mesa in poljedelskih produktov v Avstrijo, ampak da hočejo tudi obstruirati.

Te grožnje niso malenkostne, kajti brezobzirnost agrarcev in popustljivost vlade se srečavajo in najvažnejši interesi prebivalstva prihajajo na ta način v največjo nevarnost. Nihče ne more misliti, da bodo na Bolgarskem in v Rumuniji sami taki tepci, kakršne bi radi imeli avstrijski agrarci. Če se zahteva, da naj balkanske dežele odpro svoje meje za avstrijske industrijske produkte, je naravno in pravično, da se omogoči Bulgarom in Rumunom izvoz tistih predmetov, s katerimi lahko kupčujejo. Industrije nimajo, torej morajo prodajati poljedelske produkte in v prvi vrsti meso. Če se jim to zabrani, ne bodo dovolili Avstriji, prodajati na Balkanu svoje industrijske izdelke. Kam pa naj gre potem avstrijska industrija? Dokler nima v balkanskih deželah domače konkurence, je tam njen najnaravnejši trg. Ako ga izgubi, postane vsa naša industrija brez pomena. Narodno-gospodarska nerodnost avstrijskih «merodajnih» je že dosegla, da se je na Ogrskem začela razvijati industrija, ki dela avstrijski prav občutno konkurenco. Če zmagajo agrarci, bo posledica ta, da bodo tudi balkanske države jele po sili pospeševati svojo industrijo, naše tovarne se bodo pa zapirale. Avstrijsko prebivalstvo bo deležno dvojnega blagoslova; mesa ne bo imelo, ker ga balkanske dežele ne bodo smele dajati, zato pa tudi dela ne bo imelo, ker industrija ne bo imela kaj prodajati. Nekoliko veleposestnikov bo sicer lahko diktiralo za meso, slanino, krmo, pičo, poljske produkte oderuške cene in si bi napolnjevalo bisage, nad široke plasti prebivalstva pa mora priti beda, kakršne ne povzročajo niti najhujše naravne nezgode.

Predrznim namenom agrarcev se je torej treba pravočasno upreti. Glavno nalogo ima delavstvo, ki se lahko bojuje v dvojni smeri. Predvsem mora izpolniti svojo politično organizacijo, da poveča socialno demokracijo v parlamentarnih zastopih in omaje agrarno moč; organizirati mora pa tudi konzum, da postavi zoper silo izkoriščevalcev in podraževalcev svojo lastno moč.

Zakaj sem izstopil iz reda Jezuitov?

V „Corriere della Sera“ italijansko objavil bivši pater Jurij Bartoli. Konec.

V tem je moja velika krivica: «Moral bi bil počakati na odgovor svojih predpostavljanih.» Zakaj?

Tako, odgovarjajo jezuitje, zapovedujejo cerkvene zapovedi. Hvala lepa! Jaz nisem bil v položaju kakor tisti, ki prosi, naj se ga pusti pri miru. Bil sem pošten človek, jezen, da ravnajo z menoj na malo krščanski način. Kadar poštenjak vidi, da si ne more s svojim poklicom več pošteno zaslužiti kruha, pa še v krogu ljudi svojega razreda — kaj naj napravi? Ako ima nekoliko zmislja za osebno dostojanstvo, bo vzel klobuk in pojde rajši iskat drug pošten poklic, kakor da bi zastoj živel po gosposko. Tako sem storil tudi jaz in čutim notranji glas, ki mi pravi, da sem storil prav. Z vsem tem ne obtožujem nikogar izmed svojih nekdanjih bratov in tudi tistega ne, ki je bil orodje božjih načrtov, kolikor se tiče mene. Oni delajo na slepo vero in so večidel pošteni in pobožne osebe. Krivica, če je kje krivica, ni pri ljudeh; v sistemih je in v metodah, ki silijo vsakogar umetno govoriti z enim jezikom, dočim uživa stvarnik v različnosti in ljubi raznovrstnost jezikov. Krščanstvo ne more biti volapik ali esperanto.

Hoteti tako vtisniti ljudi, da bi izpovedovali enake ideje vsled moralnega pritiska, velike discipline, kazni, začasnih in telesnih mučil, bi bilo, če ne velika norost, na vsak način strašen prestop. Kajti ideje se ne izpremenijo naenkrat in spomin, ki se je vtrdil vsled vaje mnogih let, se ne uniči v enem dnevu. Bilo bi dobro, spomniti se, da se ideje ne dajo izpreminjati po sili, ampak polagoma s prepričevanjem, z razlogi in razmišljanjem. Proti idejam je treba postavljati druge ideje, ne pa bičev, verig, lomač in grmad. To so metode korana, ne pa krščanstva, čeprav je (glej fatalnost!) tudi koran prav te dni dal konstitucijo in razglasil svobodo mišljenja. Ampak cerkev tlači srednjeveško breme in še ni našla velikana, ki bi jo rešil tega bremena in ga s prezirom pogreznil v globoki prepad preteklosti.

Z versko družbo se godi to, kar s politično: Lex a ligando. Vsak novi zakon veže, omejuje in zmanjšuje ljudsko svobodo. Kadar je malo število zakonov pametnih in smotru primernih, so za društvo zelo koristni ter povod njegovemu življenju in napredku. Kadar se nerazmerno pomnožujejo ter vklepajo in ovirajo vsako tudi najbolj opravičeno ljudsko gibanje, tedaj so povod sramotne tiranije in suženjstva. V takem slučaju je nemogoč vsak napredek civilnega in socialnega življenja. Bolje je, povrniti se v barbarske čase in k poldivjemu življenju nekaterih narodov. Vse to se da aplicirati na vero. Dvajset stoletij je preteklo, odkar je katoliška cerkev, a vsako stoletje jo je obremenilo z gostim pajčolanom različnih verovanj, tradicij, šeg in obredov in vse to branijo zdaj, kakor da bi bilo od boga in vse to hočejo obvarovati nedotaknjeno za vse veke. Ali dvigne kak duhovnik svoj glas proti kateremu teh obredov? Krivoverec je! On nadleguje Kristusove otroke. On izpodkopuje temelje cerkve! Vzame naj se mu monopol pridiganja. Naj se suspendira «a divinis»! Anatema!

Jaz pa vprašam: Ali je tak duhovnik res krivoverec? Ali v resnici nadleguje cerkev? Pa čemu tak strah, kadar se nadlegujejo Kristusovi

ker bo prišel čez par dni komisar; tako je bilo tudi pri omenjenem slučaju, ko je ubilo delavca Lavrača. Pri tej priložnosti moramo omeniti, da se je tudi kaplan Podbevšek potrudil za trboveljsko družbo in sicer ker se je vsilil kot nagrobni govornik, ki je pripovedal, da je božji prst vmes pri teh mnogostevilnih nesrečah. Gosp. Podbevšku svetujemo, da se enkrat neha vsiljevati kot govornik in naj božji prst ohrani za klerikalne nesreče, ki jih gotovo tudi ne manjka. Gosp. Podbevšek, ali se ne sramujete, tudi takšne slučaje zlorabljeni za politično agitacijo?

Umetnost in književnost.

Abditus: «Reformacija in socialni boji slovenskih kmetov.» Ta knjiga je izšla v založbi L. Schwentnerja v Ljubljani in velja 1 K, po pošti 10 vinarjev več. O kmečkih puntih je pisal Abditus že v «Naših Zapisnikih» in je s tistimi zanimivimi razpravami dokazal, da pozna res prav dobro ono važno in interesantno dobo iz zgodovine slovenskega naroda. O vsebini njegove nove knjižice napišemo še kaj.

Dr. Ivan Prijatelj: «O kulturnem pomenu slovenske reformacije.» Znani književnik je sestavil ta spis za Trubarjev jubilej. Po svoji navadi je obdelal snov povsem originalno in, četudi se je zadnji čas marsikaj pisalo o Trubarju, pové čitatelju še mnogo novega. Prijatelj zna tudi prav zanimivo pisati in daje čitatelju vedno lep užitek. Tudi ta knjižica je izšla pri L. Schwentnerju v Ljubljani in ji je cena 1 K, po pošti 1 K 10 vin.

Ali res niste ničesar pozabili?

Če bomo potem v tišem gorskem gnezdu, pa si boste domislili, da vam kaj manjka, česar ne bo mogoče dobiti. — Saj res, Fayeve prave sodenerske mineralne pastile še manjkajo! — No, tedaj pa le hitro! — Brez svojih Fayeveh pravih Sodenerk pa ne grem več v letovišče, odkar sem moral pred dvema leti prebiti hudo preblajenje v od sveta oddaljenem gnezdu. Če imam Fayeve prave Sodenerke, vem, da se mi ni treba bati prehlada. — Fayeve prave Sodenerke veljajo K 1-25 škatljica in se dobivajo v vseh lekarnah, drogerijah ali trgovinah z rudninskimi vodami. Pazite, da ne kupite kake ponaredbe.

Glavno zastopstvo za Avstro-Ogrsko:

W. TH. GUNTZERT,

Dunaj IV., 1. Grosse Neugasse 27.

Vabilo

na

XX I. redni XX občni zbor

**konsumnega društva
za Ljubljano in okolico**
vpisane zadrage z omejeno zavezo

ki se bo vršil

v torek, dne 15. septembra t. l.

v gostilni pri Končanu v Rožni dolini na Glincah.

Začetek točno ob 8. uri zvečer.

Dnevni red:

1. Poročilo začasnega upravnega odbora;
2. Volitev upravnega odbora;
3. Volitev nadzorstva;
4. Pristop k Osrednji zvezi konsumnih društev v Avstriji;
5. Raznoterosti (določitev kraja prve prodajalne, pisarna zadrage).

Na prvi redni občni zbor imajo pravico priti le tisti, ki so že vplačali pristopnino. — Drugim vstop ni dovoljen. Legitimacije za vstop so potrdilni listki, ki se naj prinesejo s seboj!

V Ljubljani, dne 1. septembra 1908.

Za «Upravni odbor»:

Anton Kristan

predsednik.

Zahtevajte
po vseh gostilnah,
kavarnah in
brivnicah

„Rdeči Prapor“

Edino pravi

Thierryev balzam

le z zeleno znamko aune. — 12/2 ali 6/1 steklenic ali pa 1 velika specialna steklenica s patentnim zaklepom 5 K.

Thierryevo centifolijino milo

proti vsem, še tako starim ranam, vnetjem, poškodbam, govečici, kislini, kašlju, krču slabem teku i. t. d., 2 lončka 3 K 60 v. Razpošilja se le proti povzetju ali za naprej poslani denar. Ti dve domači zdravili sta povsod znani in še od nekdanj slovači.

Naročila naj se naslavlja na:

33—22
Lekarnar A. Thierry v Pregradi pri Rog. Slatini.

Zaloga večinoma po lekarnah.

Priporočilo gostilne v Zagorju.

Podpisana otvoriva 19. julija t. l.

gostilno

ter se priporočava slav. občinstvu, osobito delavstvu za mnogobrojen obisk. Točilo se bode pristno dolensko in vipavsko vino.

Z odličnim spoštovanjem

Fran in Helena Guna.

Otvoritveno naznanilo.

P. n. občinstvu in delavskim organizacijam naznanjam najljubdeje, da sem

prevzela

gostilno

na ‚Perlesovem marofu‘, Ljubljana

Resljeva cesta šte. 22.

Točila bodem pristna dolenska vina iz znanih kleti gospoda Alojzija Zajca in Perlesovo pivo vrček po 20 vin.

Postregla bodem tudi vsaki čas s svežo, mrzlo in gorko kuhinjo po primernih, draginji odgovarjajočih cenah.

Na razpolago imam na novo opravljeno zimsko kegljišče, vse slovenske delavske časopise in klubove lokale za manjše sestanke.

Nadejaje se obilnega obiska se priporočam z odličnim spoštovanjem

Marija Petrič

restavraterka.

Polniki v Ameriko
Kateri želijo dobro, po ceni in
zanesljivo potovati naj se obrnejo
Simona Hmetzka
v Ljubljani Kolodvorska ulica 20
Kulturna Pobjavila doje se iznajdljivo

Naznanilo.

Podpisana Ivana Mohar naznanja p. n. slav. občinstvu, da je

prevzela dne 27. avgusta t. l.

„restavracijo“ v Rožni dolini (obč. Vič).

Točila bo najboljša vina in nekartelirano budjeviško pivo. Postregla bo tudi vedno z izbornimi gorkimi in mrzlimi jedili.

Za najobilnejši obisk se toplo priporoča z odličnim spoštovanjem

Ivana Mohar

restavraterka v Rožni dolini.

3—2

KAVARNA

„Unione“ proje „Tedesco“ v Trstu

se priporoča cenjenim sodrugom najtopleje. Na razpolago so vsi važni in slovenski, italijanski in nemški listi. Vse pijače poceni. Napitnina je izključena.

Vabilo

na

železničarsko VESELICO

katera bode

v nedeljo, dne 13. septembra
v gostilniških prostorih
g. Petričeve, Resljeva cesta št. 22.

Začetek ob 2. uri popoldne.

Vstopnina 30 vin. za osebo.

Zabava najraznovrstnejša.

Kegljanje na dobitke 30. avgusta, 2., 5., 6., 8., 12. in 13. septembra.

K obilni udeležbi vabi najljubdeje

4—2

VESELIČNI ODBOR.

Naznanilo.

Ob štiristoletnici Trubarjevega rojstva spominja se prvega slovenskega reformatorja tudi slovenska socialno-demokratska stranka. Te dni je že izšla brošura

„Primož Trubar in slovensko ljudstvo“

v založbi «Delavske tiskovne družbe v Ljubljani».
Cena 8 vinarjev.

Opozarjamo sodruge in vse delavske organizacije na to. Prosimo, da takoj naroče to zanimivo in obenem zelo aktualno brošurico.

Štiristoletnico Trubarjevega rojstva pa proslavi socialno-demokratska stranka tudi s tem, da izda v založbi «Delavske tiskovne družbe» zanimivo protiklerikalno brošuro:

„V dobi klerikalizma“

ki bo obsegala nad vse poučno čtivo o klerikalizmu.

Želimo, da bi se te dve brošuri kar najbolj razširili med slovensko ljudstvo. S tem se bo tudi najbolj proslavil spomin Primoža Trubarja.

Na delo tedaj!

Delniška družba združenih pivovaren Žalec in Laški trg v Ljubljani

Telefon šte. 168.

Telefon šte. 168.

priporoča svoje

izborna pivo v sodcib in steklenicah.

ZALOGA V SPODNJI ŠISKI.

26—8